

הלכות יום טוב סימן תקו

שהוא מכבד, אי אפשר בלא-כן. וכשם שמתר להקביר לצרף אכל-נפש, * כך מתר לבבות לצרף אכל-נפש. (כה) וחרי זה כמניח פשר על התקלים; וכן נהגו: ה' תגור ויבנים חדשים (כו) אין סכין אותם בשמן ולא טשין אותן במטלית, (כז) אכל מתר להסיקן יאפלו הפק ראשון, (כח) ובלבד שלא יפיגם בצונן פרי "להסמן. (כט) ואם הפקו יותר מדי והצרכו להפיגן בצונן (כט) כדי לאפות בהם, (ל) מתר. (לא) מליפיקה מתר לשרות במים המבוקרת שמכבדין בה התגור אף-על-פי (ס) שמכבה: ו' ימתר לאפות (לב) תגור מלא פת אף-על-פי שאינו צריך אלא פת אחד. "וידקא בתגוריהם שהיו קטנים (לג) והיו מדקקים הפת בדקנותיהם, ומתוך שהוא מלא אין מקום לחמו להתפשט והפת נאפה יפה, (לד) אכל

י קורא עם ליד כ הדיאט שם, וכן כה הטור * (פירוש לחזון) ל שם כבוקא מ טר בשם ריט מיתקבוק ג דוקא שם י"ז ויכדי שמעון בן אלעזר דקרא שם ט' תראיש שב יצא פוסקים

באר היטב

וש"ז: (ס) שמכבה. אבל אם כבר נהרץ רק שרצה לנהרץ פעם אחת התקלים הקטנים לפניה, אסור, מאחר שמכבה, יש"ש, פ"ח.

משנה ברורה

במבנות טבולה במים אם צריך לנה, ויבדלקמה כסעיה ה: (כה) וחרי זה כמניח פשר על-גבי גחלים. לצלותו, שאף-על-פי שמכבה התקלים בהחלתו, מתר מפני שהוא אכל-נפש¹⁰⁰, ואין זה כמתוק החדל בנתלת של עץ בתוכו ראסור (בדלקמן בסימן תקי סעיף ג), מפני שהחדל ראוי לאכל בלי בפוי נתלת בו, אלא מפניקם מכבים נתלת בחוככו¹⁰¹; ועוד, שאפשר זה על-ידי כבד נתלת של מתכת¹⁰², והוא ראוי ומצוי יתרה¹⁰³ ועבודת הקודש: ה (כו) אין סכין אותן בשמן וכו'. שודכן הנה (לח) לסוף התגורים בעודן חדשים בשמן ולשפשף אותן כדי להתליקן ולצחצחן, ואסור משום מקור כלי: (כז) אכל מתר להסיקן וכו'. ולא דמי (לט) למלכן את הרעפים כדי לצלות עליהן שאסור, בדלקמן בסימן תקח, ויכמו-כן למכשיל בקורה תדשה שאסור לכסה פוסקים, ובדלעיל בסוף סימן תקב, ומשום דמתחסקת [מתחסקת] בלבוח ובהסק זה ויגומר קלי ביום-טוב דמי - צריך לומר, דהגור אינו מתחסס בהסק שפסיקין בו בפנים. ודעת מגן-אברהם, דתגורים שבומנו מתחסקין שפיר על-ידי הפק ראשון ואסור, ויש חולקין עליו, ובמו שפתיכו כסעיה א: (כח) ובלבד שלא יפיגם בצונן וכו'. שעל-ידי הצונן הפך את הפק ראשון ואתהם חמין, מתחזקין יותר, והיו לה מהפך מנא: (כט) כדי לאפות בהם. שלא ישרף הפת: (ל) מתר. אף-על-פי שמפילא מתחשב, לית לן פה. ואף-על-גב דגבי לבוח רעפים לא משגיחין במה שפנתו כדי לצלות עליהם ואסור, (מ) שאני התם שתקינו של רעפים הם קודם למשיש שישפמש בהם אסור-ה לצרף יום-טוב, אבל הלא הרי הפת מוכן להניחו בתגור אלא שצריך לגור מעט התגור, ואס-כן בתקוה הוא מתקן הפת ושרי. (מא) ויש שכתבו, דהפנת צונן אינו עושה רק חסור כל-דהו, ולהכי שרו תכמים כל שאינו מבין לצרף אכל-נפש: (לא) מליפיקה וכו'. רוצה לומר, אם הפק התגור יותר מדי וחושש שלא ישרף הפת, שורה הפקבת במים (מג) כדי לצנן בו את התגור, וגם כדי לגרף בו עוד התקלים (מג) הדקים שנשאר אחר הגריפה הראשונה, וכל זה שרי אף-על-פי שמכבה ביון שהוא צרף אכל-נפש¹⁰⁴. ויכר פתבו דבנה וכן בהתיא דמסיג הסגור, הוא דוקא אם בלא זה ותקלת הפת, אבל אם לא ותקלת, רק שיקה מתחנך מעט ולא יהיה נאה, אסור מאחר שהוא מכבה. ובהכו הפוסקים, דלאחר שכבד התגור אסור לטבל הפקבת במים שלא שחרף מפני ניצוצי-אש אש פיש פה, שחרי הוא בפוי שלא לצרף אכל-נפש, (מד) ואפלו אם הוא צריך לה עוד לאפה ביום זה: ו (לב) תגור מלא פת אף-על-פי שאינו צריך וכו'. יש מן הפוסקים (מה) שסוכרין דוקא במתכוון שעל-ידי זה לשבח הפת, אבל במתכוון לצרף חל אסור. ואף דלעיל בסימן תקג לענין מלח קנדה בשר, אפלו עושה לצרף חל שרי מפני שעל-ידיה משפכת הבשר שצריך ליום-טוב, שאני התם דמד טרמא הוא, (מו) אבל הלא כל בכר צריך טרמא בפני עצמו¹⁰⁵: (לג) והיו מדקקים הפת בדקנותיהם. ובמקומות שאין דרכן לדבקה, (מז) גדול וקטן שנה לאסור: (לד) אכל פתגורים שלנו וכו'. השעם, משום שבל כפר וכפר איכא טרמא בצריכה ואפניה, ולכן לא שרי לאפות יותר כל שאין הפת נאפה יותר יפה מצד מלח

שער הצינור

(לח) וראוי ועבודת-הקדש, ועין עוד שם דכרו קטגמין, ואולי טענת-סופר יש שם: (לט) רא"ש והרשב"א בעבודת-הקדש: (מ) ר"ן. ויכר זו לכאורה סיפקא להא דהתב הפגן-אברהם כסעיה-קטן ח דכבוי לצרף אכל-נפש שפגור הוא דוקא בשעה שמחנן האכל ולא קודם לכי¹⁰⁶, ושלא פדעת הפרי הדש לעיל בסימן תקב סעיף א. ונראה גם כדחשיו עוד טעם ולא דמי להא דרעפים, שבדעפים הוא מסקנו ונעשה קלי לקלאכה אחרת חוץ מלאכה זו של צליה, מה שאין פן בתגור שאינו מתבשר לקלאכה אחרת כה חוץ מצפיה ובשול, ולפי טעמו זה יש להתיר ביום-טוב קדרות תנשוח לבשול, ובאפס כבאר בשיטה מקפצת שהרא"ה המיר למצשה לבשל בקדרות חדשה: (מא) רשב"א כדחשיו בשם התוספות, ובתוספות שלפנינו פתוב כלשון אחר: שהפנת צונן אינו נדאי הוסס, וכן הדין הפגן-אברהם, ובסגנון שהביא הרשב"א הוא יותר נכסים ללשון הש"ס. ולא דמי לקדרות חדשות שאסור לכסה פוסקים, דהתם הוא לבח צמור ראש פרעפים, וכן פתב הפגן-אברהם, ודע, דבהדושי הרשב"א הקשה גם-כן פרעפים, ותרין דאין-הכי-נשי שאסור להפיג בצונן אפלו כדי לאפות, והסתמא מניי מתגור: ויש שכתב מקשה על זה דאס-כן מאי רבוקא, ותרין בשם תוספות לחלק פני, ובעבודת-הקדש סתם לאסור ובהרד"ק קמא שבתחשיו, ומצאתי באליה רבה שהשיר לדברי העבודת-הקדש בה ולשאר בצריך עין. ולדינא נראה דנקטינן פרב הפוסקים להקל ויבדע השלחן-ערוך: (מג) חיי-אדם: (מג) הג"ח: (מח) פרי-מגדים והגר"ז ונסים הגר"ז, דכל-זמן שאפשר לו להשאל ממכבת אחרת אסור אף-על-פי שהצריך פלה ובדלקמן בסימן תקט סעיף קטן ג בטגן-אברהם, עין שם]. והנה הפרי-מגדים צנן צנן אות חייב, ובתתו להא דכתב הפגן-אברהם שם דוקא בשעה שמחנן האכל שרי לבבות ולא קודם לכן, משמע מה דבירא לה דאפלו אין לו ממי להשאל אסור: ונראה עוד, דאפלו הפרי-מגדים חשש דמקל בסימן תקב בכבוי האש בעשר לצרף אותו היום, אפשר גם-כן דקרא אסור, דהתם על-גבי-קנים אינו מבין לכבוי טעם אף והוא פסיק רישא, אבל הלא הרי מבין לכבוי מפני, וסתמא אמרו ביה כב אין מבין בהקצת כדי לחוס עליה אפלו הוא צריך להקצת לאורו היום, וכן פתב הגר"א בשיטה מקבצת, וצריך עיון]. וצין בפרי-מגדים שמחנן אש על-ידי עבדים מתר בכבוי גתא, ונראה דאם יהיה קשה לו אמר-כך להשיג לשאל, יש להקל על-ידי עבדים: (מה) ביה-יוסף בשם הרא"ה, והפסיק עמו הפגן-אברהם להחמיר: (מו) מגן-אברהם: (מו) ביה-יוסף והובא באלה רבה, וכן פתב בפרי-מגדים:

הלבנות יום טוב סימן תקו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כה]

מִתְּרַם מִפְּנֵי שֶׁהוּא לְצַרְף אֶכְל־נֶפֶשׁ²⁰ וְכוּ', אֲלֵא מִפְּנֵי קִבְּבִים
נִחְלָת פְּתוּכִים²¹; וְעוֹד, שֶׁאֲפֹשֶׁר זֶה עַל־יְדֵי כִבּוּי נִחְלָת שֶׁל מִתְּרַם²²,
וְהוּא נִיאֵי וְקִצּוֹי יוֹתֵר²³.

20) וכן לענין הנחת בשמים על גבי גחלת של עץ כדי לתת ריח טוב בפירות למתקן לאכילה, כתב השו"ע לקמן (סי' תקיא ס"ד) שמוותר לעשות כן אף שבכך גורם לכבותה, כיון שהוא לצורך אוכל נפש.

אמנם, לגבי כיבוי בקעת מנחת קדירה כדי שלא תתעשן הקדירה, כתב השו"ע לקמן (סי' תקיד ס"א) שאסור לכבותה, ובטעם הרב כתב המשניב שם (ס"ק ד) שכיבוי הבקעת אינו מסייע כלום להשבתת האוכל, אלא רק מונעו מקלקל. וביאר הגר"י קרליץ (חוט שני יום טוב פ"ג ס"ק ב אות א), שהחילוק הוא שפעולת הנחת מאכל על גבי הגחלים הינה פעולה של השבתת המאכל, וכן גריפת הגחלים נעשית לצורך הכנת המאכל ואפיווהו, ולפיכך נחשבת הפעולה כצורך אוכל נפש אף שמכבה בכך את הגחלים, מה שאין כן פעולת כיבוי הבקעת, שאינה פעולה של השבתת המאכל אלא של סילוק ומניעת היזק בלבד.

ולגורם לכיבוי אש זמן רב לפני הבנת האוכל על ידי כיסויה כדי שלא תיגמר ויוכל לבשל בה לאחר זמן, באופן שאינו מתכוין לכבותה, כתב לעיל (סי' תקב ס"ק י) וראה שעה"צ להלן (ס"ק מ) שנחלקו הפוסקים אם מותר וראה מה שכתבנו שם כמה פרטי דינים בזה.

ולגבי לקיחת שמן מנר דולק כדי לאוכלו, כתב בשעה"צ לקמן (סי' תקיד ס"ק ט) שאף שלדעת האגודה מותר הרבר, מפני שהוא כיבוי לצורך אוכל נפש, מ"מ מכמה פוסקים משמע שאסור, ונשאר בצ"ע למעשה (וראה מה שכתבנו להלן (ס"ק לא)).

21) אמנם, לקמן (סי' תקי ס"ק ד) כתב, שהטעם שאין מקילים במיתוק החרדל הוא משום שהיה אפשר לעשות זאת מערב יום טוב, ואסרוהו מדרבנן, והוסף, שבאופן שלא היה יכול למתקן מערב יום טוב, יש פוסקים שהתירו לעשות זאת ביום טוב (ויש שהחמירו שלא לעשות בלא שינוי). אכן, בשעה"צ שם (ס"ק יב) הזכיר את הטעם הנזכר כאן.

ולענין מיתוק פירות שכבר מתוקים במקצת על גבי גחלת של עץ, כתב לקמן (סי' תקיא ס"ק כד) ושעה"צ שם (ס"ק לב) שמוותר אף שגורם לכיבוי, מפני שנחשב כדבר השווה לכל נפש, שהרי גם עניים מחאוים למתק את מאכלם, וכתב, שהטעם שאסור למתק חרדל הוא משום שאפשר לעשות זאת מבעוד יום, ואף הרכו לעשות כן.

22) ואף שיש בכיבוי גחלת של מנחת איסור כיבוי מדרבנן, כתב לקמן (סי' תקי ס"ק ט) שמשום שמחת יום טוב התירו למתק בה חרדל.

23) משמע שאם לא היה מצוי יותר, היה מותר לכבות בגחלת של עץ ולעשות בכך מלאכה, אף על פי שניתן היה לכבות בשל מתכת

בלא מלאכה דאורייתא, וכן מבואר לקמן (סי' תקי ס"ק ח) לענין בורר, שאם האוכל והפסולת שוים בכמותם, יכול לברור איזה מהם שירצה, אף על פי שברירת פסולת מתוך אוכל נחשבת כמלאכה, ואילו ברירת אוכל מתוך פסולת אינה נחשבת כמלאכה.

אמנם, לענין מליחת כמה התיכות צנון בבת אחת ביום טוב, כתב לקמן (שם ס"ק כז) שהטעם שמבואר ברמ"א שם (סי' יז) שיש מחמירים בדבר הוא מפני שאפשר להמנע ממעשה איסור ולמלוח כל חתיכה בפני עצמה. וכן לענין טלטול מוקצה לצורך אוכל נפש, מבואר בביה"ל לקמן (סי' תרלח ס"ב ד"ה וביום טוב) שאם יכול לעשות כן בלאחר יד, לא יטלטלנו כדרכו (וראה מה שכתבנו לקמן (סי' תקי ס"ק ז)).

[שעה"צ ס"ק מ]

דָּקָא בְּשֶׁעָה שְׂמִתְקֵן הָאֶקֶל וְלֹא קִדֵּם לְכֹן²⁴.

24) ואף שמבואר במשניב לעיל (סי' תקב ס"ק י) לגבי כיבוי אש, שאסור לכבותה זמן רב לפני הכנת המאכל, ומשמע שבזמן מועט אין בכך חסרון, מ"מ בענינו כתב המחצה"ש (ס"ק יא) שהחסום שבליבן הרעפים נעשה זמן רב לפני ההשתמשות בהם, כיון שצריך להמתין הרבה זמן עד שיתלבנו ויוסקו ויהיו ראויים לצליה על גבם.

[משנ"ב ס"ק לא]

אֶף־עַל־פִּי שְׂמִיכָה בֵּין שֶׁהוּא צַרְף אֶכְל־נֶפֶשׁ²⁵.

25) אמנם, לענין לקיחת שמן מנר דולק כדי לאוכלו, כתב בשעה"צ לקמן (סי' תקיד ס"ק ט) שנחלקו הפוסקים אם מותר, וסיים שצ"ע למעשה. והר"ן הגרש"ז אויערבך (מנחת שלמה ביצה כב, א, שש"כ פ"ג הע' נא) שכיון שמלכתחילה הניח את השמן בנר על מנת שישורף והקצהו לכך, אין באפשרותו להחשיב את לקיחת השמן כלקיחה עבור אכילה, אלא נחשבת היא ככיבוי למטרת הצלתו מכילוי, מה שאין כן כשמכין מאכל לאכילה ומכבה את האש כדי שלא יתקלקל המאכל, שבוה נחשב הכיבוי לצורך אוכל נפש. והגר"נ קרליץ ביאר (חוט שני יום טוב פ"ג ס"ק ב אות ב), שהמסתפק מהשמן מתעסק בפעולת כיבוי [כיון שכלפי המקום בו נמצא השמן, הלקיחה אינה מועילה לו כלל], ומה שלוקח אותו לצורך אכילה אינו נחשב אלא כמכשיר אוכל נפש, וכיון שהיה יכול לתת פחות שמן בנר מבעוד יום, יש אוסרים לעשות כן ביום טוב, מה שאין כן המכבה את האש מתחת התבשיל, שאינו מתעסק בכיבוי ומניעת שריפת התבשיל בלבד אלא גם בבישולו והכנתו לאכילה, לפיכך נחשב לדעת הרמ"א כצורך אוכל נפש.

[משנ"ב ס"ק לב]

אֶקֶל הָקָא פֶּל פְּדֵר צָרִיף טְרַחָא בְּפִנֵי עֲצָמִים²⁶.

26) וכן לענין חספת חתיכת בשר לקדירה שכבר עומדת ומתבשלת על גבי האש, כתב בביה"ל לעיל (סי' תקג ס"א ד"ה אבל) שכיון שנעשית טירחה נוספת עבור חתיכה זו, אסור לעשות כן אלא אם כן מתכוין שעל ידי כך יושבח הבשר שכבר מתבשל בקדרה.

הלכות יום טוב סימן תקו

ביאורים ומוספים

29) והביאו במשנייב שם (סיק יב) ובשעה"צ שם (סיק כה).

[משנייב ס"ק מב]

הוא הדין ע"פ רמ"א.

30) ולטרופ ביצים בקערה, כתב לעיל (סי' שכא ס"ק טח) שאסור משום מראית העין, מהמת שנראה כמי שרוצה לבשל, ומה שלא כתב שאסור משום לישא בכך שמערב את החלמון עם החלבון, וכשם שאסור כאן לגבל הטיט והעפר, ביאר הגרי"צ קרליץ (חוט שני שבת ח"א פ"ג ס"ק ב) שבטריפת הביצים הרי לשני ההלקים המתערבים יש שם מאכל אחד, ומלבד זאת שניהם נוזליים, ולכן אין עירובם נדון כלישה.

ולעשות קצף מביצים ביום טוב על ידי טריפתם בקערה, דעת הגרי"ש אלישיב (לקט הל' יום טוב פ"א הע' כ) והגרי"צ קרליץ (חוט שני יום טוב פט"ז ס"ק ג) שמוותר, כיון שהאיסור לטרופ ביצים בשבת הוא משום איסור בישול, וביום טוב שמוותר לבשל, מותר אף לעשות קצף, והוסיף הגרי"ש אלישיב שם, שאין לאסור זאת משום איסור מוליד בכך שהופך ביצה נוזלית לקצף עבה שאינו נוזלי, כיון שמוותר להוליד בדרך בישול ביום טוב, שהרי הותר לבשל ביצה אף על פי שמקשה אותה על ידי כך.

[משנייב ס"ק לה]

רק שפצרים לאבל מצטו מ'נו כ'ני להקיר לו ק'פיה, אסור.

27) אמנם, לענין מילוי בשר בקדירה ביום טוב ראשון כשמטרתו לבשל לצורך ליל יום טוב שני, ומערים לאכול חתיכה אחת ביום טוב ראשון, כתב לעיל (סי' תקג ס"ק ז) שנחלקו הפוסקים אם מותר הדבר, ולמעשה נהגו העולם להקל ואין למחות בהם, כי יש להם על מי שיסמכו, אכן, מבואר בשו"ע הרב שם (סי' ה), שמותר להערים רק אם הוספת הבשר אינה טירחה נוספת, אלא הבל מתבשל בטירחה אחת, אך בשההוספה נעשית בטירחה נוספת [כגון כאן], אסור להערים.

[שעה"צ ס"ק מט]

והפ"ק לא לדין הרוק.

28) ובתנודי אפיה שבומנינו, שאין שייך טעם זה [מפני שהם מפורים את החום בשוה], כתב בשו"ת באר משה (ח"ה סי' קלו) שאין להקל לאפות בהם אף בשעת הדחק.

[שעה"צ ס"ק נ]

כמו שכתב פ'צמ"ו בסוף סימן תקיב, ע"ן שם.

הלכות יום טוב סימן תקו

באר הגולה ככד

ע מיקרא וזב אשי
פס ל"ב ס כפיות
רמב"ם פקדון ג
צ פירוש רש"י פס

בתנורים (ו) שלנו (לה) אין לאפות יותר ממה שצריך: ז (לו) מתיר לקחת פני
התנור (לו) בטיט ורפש שעל שפת התנור; (לה) *והוא שרפכו מאמש (לט) או יעשה
בו (ו) סימן (מ) ונתקו לצד אחר, (מא) *אכל לגבל (מב) טיט ביום טוב אסור.

באר היטב

מ"א. וכתב האגדה: אחר שפרכו התנור אסור לטבל הפקידות
במים לכבותה שלא תשרף: (ו) שלנו. ורש"ל טחיר אפלו בתנורים
שלנו וזקא כשצריך לאכל, אכל אם א"צ לאכל רק שפירשם לאכל

משנה ברורה

התנור. ואפלו על ידי עכו"ם (מט) אסור: (לה) אין לאפות יותר
וכו'. ויש (מט) פוסקים שמתירין אף בתנור שלנו, וזקא כשצריך
באמת על כל פנים פת אהד ליום טוב, אכל אם אינו צריך, רק
שמערים לאכל מעט ממנו כדי להתיר לו האפיה, אסור²⁷. ובשעת
הדחק, כגון מי שלא הניח ערבית השלישין וצריך לו פת לשפת,
(ג) יש לסמך על דעה זו לאפות קדם אכילת שחרית אם צריך על-
כל פנים לפת אהד בו ביום עצמו, אכל אם אינו צריך, רק
שמערים לאכל מעט כדי להתיר לו האפיה, אסור אף שעושה זה
בשכיל שבת. והאופים שמבונים לצשות מלאכתם (נא) על ידי
עכו"ם ביום טוב כדי שיהיה מוכן להם הפת תהיה למצוא יום-
טוב, (נב) ומערימין לאכל מהם פת אהד ביום טוב, עושין אסור
לקבל עלמא: ז (לו) מתיר לקחת פני התנור. כגון ערב שבת שחל
ביום טוב, שצריך להטמין התבשילין למחר, או ביום טוב גופא
שצוטמק הפאכל יותר: (לו) בטיט ורפש שעל שפת התנור.
שמפני רב המים, מצוי שהם (נג) נרקכים ואינם צריכין גבול, ואף-
על גב הפל מקום צריך למרח אותם על גבי התנור בשעת
סתימה, וממרח גם כן אב"מלאכה היא, (נד) מרחת שאני, שאי
אפשר לעשותה מערכי יום טוב ומתיר לצרף אכילה: (לח) והוא
שרפכו מאמש. הלשון מגמגם, דהא אר"ן בקרבן, וע"ז בבאר
הלכה מה שכתבנו בזה: (לט) או עשה בו סימן, משהם
(נס) הנכה: (מ) ונתקו לצד אחר. דאי לא הכי, עושה גפא
בגטלתו נכ"ח. וברפש או טיט מרקב שרפחו שחלושים הם מן
התקוע, דעת מגן אברהם שאין צריך שום סימן ונתוק, רק שיהיה
דעתו צלוה: מערכי יום טוב לקחת פיהם פי התנור, ומהלבוש
משמע שאין לחלק בזה, וע"ז בבאר הלכה שהכאנו ראה לדברי
הלבוש: (מא) אכל לגבל וכו'. יש שכתבו (ט) השעם, דגבול זה
לקחת התנור הוא רק מכשירי אכל-נפש, שאינו מתיר רק באי
אפשר לעשותו מערכי יום טוב, (נ) והוא הלא אפשר היה לגבול
מקדום, ולפי טעם זה יש בזה אסור תורה. ויש שכתבו,
(נח) דלקחת התנור כדי שיתבשל או כדי שצוטמק המאכל,
מקרי אכל-נפש גופא פה בענין, (נט) ואפלו הכי אסור חכמים
משהם דיאמרו (ס) דמגבל להנין: (מב) טיט. והוא הדין עפר³⁰,

* והוא שרפכו מאמש. ע"ז מה שכתבנו במשנה ברורה. והנה דברי המחבר
ראשיתם הם דברי הרמב"ם וסופם הם דברי רש"י, ומה שמתרשבים נח
ובאמת דברים נפרדים הם ומחלקים בפרוש דברי רש"י, וכמו שכתבנו. דאיתא
בגמרא: אמר לה רבנא זרב אשי. אמר לן רב אהא מן הוציל, דמר שררין לה
פגורא ביהמא טבא (ופרש רש"י, דהקשה היא משהם מגבל ביום טוב); אמר
לה, און ארקתא דפרת סמכתן (ופרש רש"י, שאין צריכין לגבל טיט, ששפת
פרת טיט מגבל הוא); והני מלי דצורה מאתמול (פרש רש"י, עשה בו סימן
ותקו לצד אחר), ע"ז שם. ולפי זה, טיט שעל שפת התנור הוא משהם להא
גבול, וצורה מאתמול הוא משהם הנכה, ותרפכו"ם כפי הנראה פירוט להפוך,
שהשאלה היתה בשכיל טיט מקצה, ועל זה השיב לו, דאון ארקתא דפרת
סמכתן ותר לן כמוכן ועומד, ועל זה תסימין: והוא דצורה מאתמול, וזה
לומר שגבולו, דאי לא הכי מאי מוכי לן במה שמוכן בין שצריך לגבל, ואם
כן דברי המחבר, שהצריך שמי הסברות ביטור וכתב 'או עשה' וכו', מקשים
מאד. ואפשר עוד לקרש בדברי הרמב"ם, שמפירש שפיר פפרוש רש"י
דעל שפת התנור הוא משהם חשש דגבול, אלא דמפל טקום איכא למתש
שפא אותו רב טיט שהיה נוטל נהרפך היום ואם כן מאתמול הנה מקצה,
להכי כסיים הש"ס: והוא דצורה מאתמול, ותאי 'צורה' הוא כמו סכה
מאתמול, וזה לומר, שהשנייה מאתמול על אותו רב טיט שהיה מקצה, וכן
'סיד נכסה' (דחלין ק"ה), וכן הוא הגרסא בהרב המגיד והשכלי' לקט הלכות
יום טוב סימן ת, ולפי זה אין הכנה שרפכו אלא שרפכו בקלאוסי. וכל זה
בפרוש דברי הרמב"ם, אכל דברי המחבר לא יחא גם פפרוש זה, שהרי אפלו
נימא פו, על-כל פנים מחלק הרמב"ם עם רש"י, שלרש"י צריך לומר שפירש
להרמב"ם אין צריך שום חזיר אלא צריך רק לקאות אם לא נתגבל ביום טוב
גפא, והוא הרפוב שמי הסברות, וצריך עיון, וללא נהתיי הייתי אומר שצריך
לומר 'ועשה בו סימן וכו', והני שפירש המחבר לצאת גם לדעת רש"י.
ודאית בעלית תמיד שמפירש או עשה בו סימן וכו', וזה לומר, ואפלו זה
מגבל צריך לעשות בו סימן משהם מקצה, ע"ז שם. וגם לפי דבריו קשה מאי
'או הקאר', אם לא דגטרס 'ועשה בו סימן' וכי תפרש כפרושנו ה"ל, וצריך
ע"ז: * ונתקו לצד אחר. ע"ז משנה ברורה מה שכתבנו בשם מגן אברהם.
ובאמת כפי מה שכתבנו לעיל בבאר הלכה בפרוש דברי הרמב"ם גם כן מוכח
הכי, דהא איחו פרש 'ארקתא דפרת סמכתן' משהם מקצה, אלא דאי רב סמך
דצורתו דיל לאפוקי מטקצה, אלא דקשה על זה, דאפילו נימא דמתשבה מוציאה
מידי מקצה ולא בעינן מעשה, וכן דנקטין לעיל סימן טח ע"ז כ ובא, מפל
טקום לא מוכי זה לענין עפר וטיט שברחוב או על שפת התנור, דבדווי בטלים
הם על גבי תרקע, שהרי קמא לן לעיל סימן טח ע"ז לח וסימן תח ע"ז יז
דמקמי אדם מלא קפתו עפר מבעוד יום ומיחד להם קרון ויתיר ומתיר להשתמש
כל צרכיו בהם, הרי דעל-כל פנים צריך ליחד להם טקום, ובשבת דף נ מבאר

שער העיון

(מא) מאטר-ברכי: (מט) נש"ל, וכן פסק האיירי, וישעם דאם אינו מלא, אז הכל הראוי להתפשט בכל התנור אם הנה מלא, ע"ז מה שתחת פת שבו נתאפית יותר
מדי ונסת בא לידי חרף²⁶: (נ) הגר"י, וכן משמע מתי אדם. והנה אף הבסיון זה פסח הנאילה רפה (ושלחו יצ"י ששים) דאין לסכך כלל צל קלא וז, במקום הערך מוכי
דיל להקל, כמו שכתב בעצמו בסוף סימן תק"ב, ע"ז שם²⁸: (נא) דנדבר שהיא אסור, אף על ידי עפרים אסור ובאמיר הנילו: (נב) דמתיר ל'ל שהקל בתנורים שלנו הוא
דוקא שלא על ידי הערמה, ובמ"ל: (נג) רש"י ושאר פוסקים: (נד) רש"י ושאר פוסקים: (נז) רש"י ושאר פוסקים: (נח) כן מצוד הר"א"ש: (נה) כן משמע בלבוש: (נו) הרשב"א בחושיו
ומאירי בקרב קמא דשבת: (נז) ולפי זה אם גבלו מערכי יום טוב ולקחו נחבש בטיט, כגון בימי העין, אפשר דמתיר שפיר לגבול או על-כל פנים לתן מים בטיט
ללחלו: והעלת שבת העיר זה, אלא דקשה לו לפי סברת טר"ן ונשאר בצריך עיון, ובאמת הוא שמי שטות, ומתמה שהפוסקים הביאו כל הסברות בחדא מתקא עלה
על דעתו שהם סברא אחת, ולא יכין הוא במקור הדברים, וע"ז פשיטה שגם הוא חשב ששיטת הר"א"ה חלויה פשיטת הרשב"א, ולא ראה פחדושי הר"א"ה: (נח) הר"א"ה
בחדושי ותר"י: (נט) הנה, אפילו למאן דקבידא לה דאכל-נפש גופא מקרי לגמרי אפלו בניה לו לתמן מערכי יום טוב, הקא אסור מתרשן: (ס) ולסברא זו, אפילו גבל
מאתמול ונתפשט לטותו ופס"ן אסור לגבול או אפלו לתת מים בחוכו, דאכתי מחזי כמגבל להנין. ועל ידי עפרים: יש להקל, דהוא שכחות דשכחות לצרף יום טוב:

